

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP Group**, τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2.650 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 3.020. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 11 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικού λογισμικού και ιστοσελίδας (www.icarb2b.gr). Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνεται 1-2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

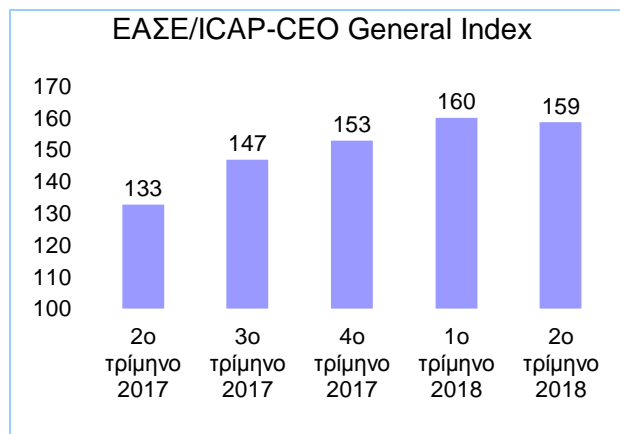
Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 1^ο τρίμηνο του 2018 το ΑΕΠ των 19 χωρών της ευρωζώνης καθώς και των 28 χωρών μελών της Ε.Ε αυξήθηκε κατά 0,4% έναντι του προηγούμενου τριμήνου². Σε σύγκριση με το 1^ο τρίμηνο του 2017 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ σημείωσε αύξηση +2,5% στην ευρωζώνη και +2,4% στην ΕΕ(28). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το πρώτο τρίμηνο του 2018 (έναντι του 1^{ου} τριμήνου 2017) διαμορφώθηκε σε +2,8%. Η υψηλότερη ανάπτυξη έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στη Λετονία (5,1%), και ακολούθησαν οι Σλοβενία και Πολωνία (5,0%), Ουγγαρία (4,7%), Τσεχία (4,4%), Μάλτα και Ρουμανία (4,2%) Εσθονία και Κύπρος (3,8%), Βουλγαρία, Λιθουανία και Σλοβακία (3,6%), Αυστρία (3,4%), Σουηδία (3,3%), Φινλανδία, Ολλανδία και Ισπανία (3,0%), Γερμανία (2,3%), Γαλλία (2,2%), Πορτογαλία (2,1%), Κροατία και Βέλγιο (1,5%), Ιταλία (1,4%), Μ. Βρετανία (1,2%) και Δανία (-0,5%). Ο ρυθμός ανάπτυξης στην Ελλάδα διαμορφώθηκε σε (2,3%).

Οι προβλέψεις της Ε.Ε για την Ελλάδα διαμορφώνονται σε (1,9%) για το έτος 2018 και (2,3%) για το 2019³. Ο δείκτης επιχειρηματικού κλίματος (BCI)⁴ για την ευρωζώνη σημείωσε πτώση από (+1,46) τον Μάρτιο του 2018 σε (+1,39) τον Ιούνιο του 2018.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Ιούνιο του 2018.

Το δεύτερο τρίμηνο του 2018 ανακόπηκε η ανοδική πορεία του γενικού δείκτη οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP-CEO General Index) και διαμορφώθηκε στις 159 μονάδες έναντι 160 το προηγούμενο τρίμηνο. Η οριακή πτώση του δείκτη αποτυπώνει την αβεβαιότητα των CEOs για την μελλοντική πορεία της Ελληνικής οικονομίας, η οποία τυπικά βγαίνει από τα μνημόνια, ωστόσο θα παραμείνει υπό καθεστώς επιτήρησης για μεγάλο χρονικό διάστημα ώστε να εδραιωθούν και να προωθηθούν οι μεταρρυθμίσεις που έχουν ήδη συμφωνηθεί, χωρίς την εμφάνιση οπισθοδρομήσεων οι οποίες θα εκτρέψουν την οικονομία από τον αναπτυξιακό δρόμο.

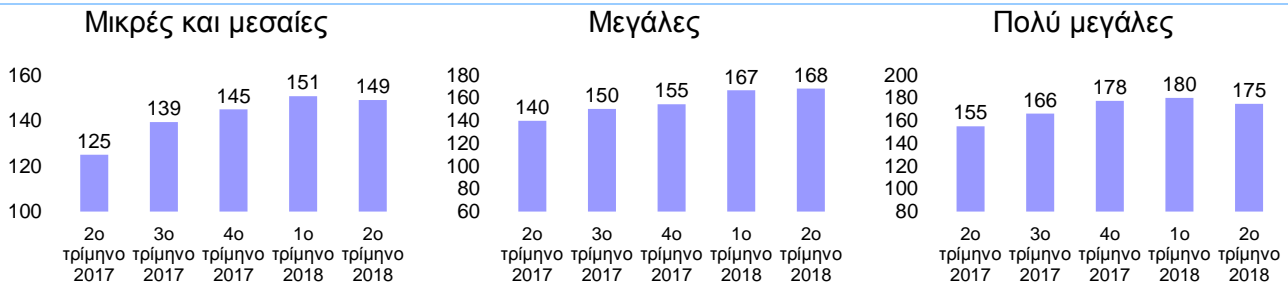
² Eurostat, newsrelease euroindicators, 7 June 2018.

³ European Commission, European Economic Forecast, Spring 2018, May 2018

⁴ European Commission, Business Climate Indicator for the Euro Area, June 2018.

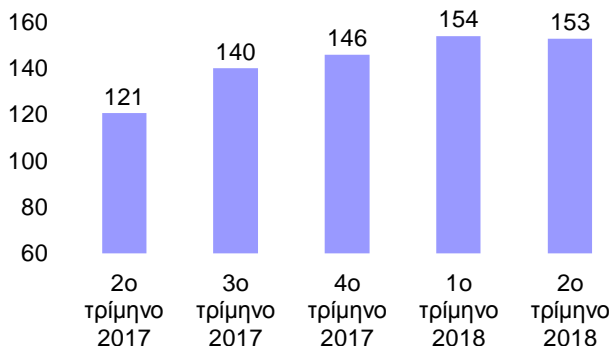
Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά κατηγορία μεγέθους δείχνει οριακή άνοδο του δείκτη στις μεγάλες επιχειρήσεις και πτώση στις μικρομεσαίες και τις πολύ μεγάλες.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Confidence Index ανά μέγεθος επιχείρησης με κριτήριο την απασχόληση

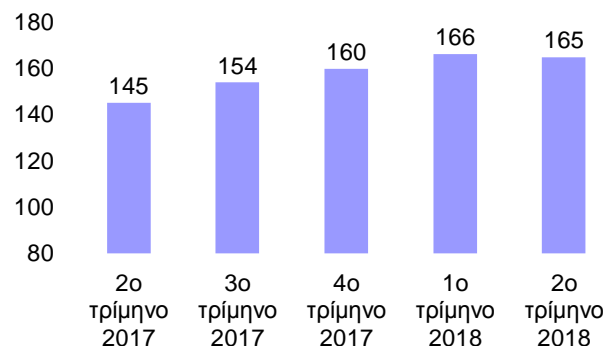

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) σημείωσε πτώση κατά μία μονάδα και διαμορφώθηκε στις 153 μονάδες έναντι 154 το προηγούμενο τρίμηνο. Παρόμοια και ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ-CEO Expectation Index) παρουσίασε μείωση στις 165 μονάδες έναντι 166 μονάδων του προηγούμενου τριμήνου.

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Current status Index

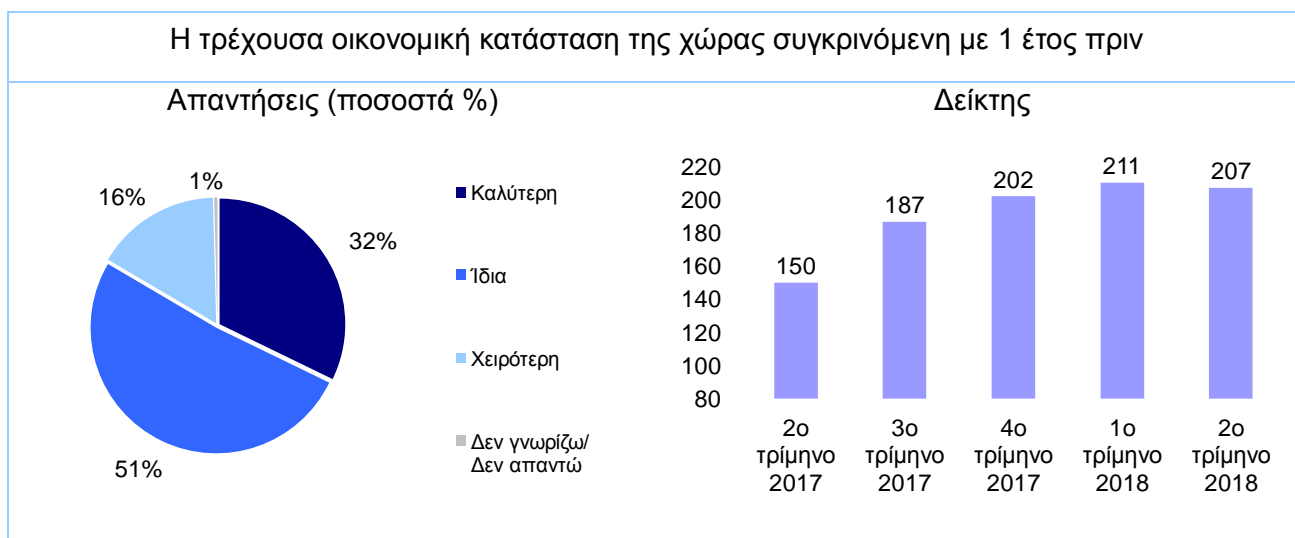

ΕΑΣΕ/ICAP-CEO Expectation Index

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Ιουνίου 2018

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας σημείωσε πτώση και διαμορφώθηκε στις 207 μονάδες έναντι 211 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας, διαμορφώθηκε σε 32% έναντι 33% του προηγούμενου τριμήνου, ενώ παράλληλα το ποσοστό αυτών που δηλώνουν ότι επιδεινώθηκε αυξήθηκε σε 16% έναντι 14% το προηγούμενο τρίμηνο. Πιο αισιόδοξοι είναι οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων οι οποίοι σε ποσοστό 48% δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας είναι βελτιωμένη συγκρινόμενη με 1 έτος πριν.

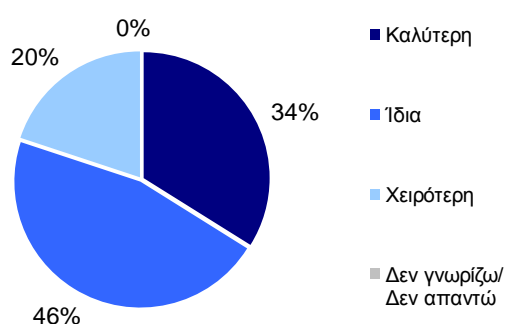
Ο δείκτης οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά παρέμεινε στάσιμος στις 197 μονάδες. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι καλύτερη στο επόμενο έτος διαμορφώθηκε σε 39%, ενώ για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων είναι αυξημένο σε 55%.

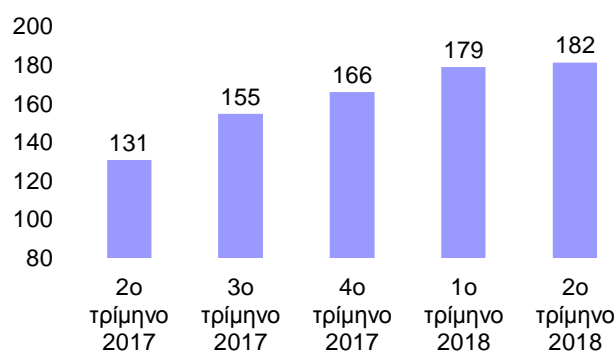
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις σημείωσε άνοδο στις 182 μονάδες έναντι 179 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με 1 έτος πριν ανήλθε σε 34%, ποσοστό που αυξάνεται σε 41% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων και 40% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

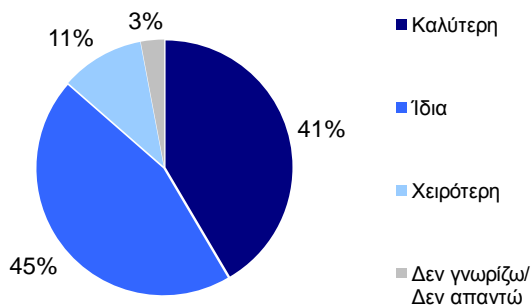
Δείκτης

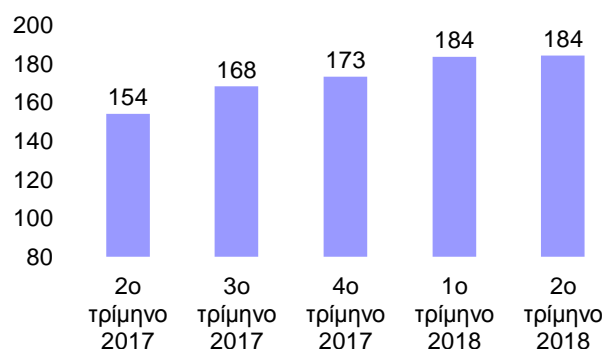
Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης παρέμεινε στάσιμος στις 184 μονάδες. Το ποσοστό των CEOs που θεωρούν ότι σε ένα χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή διαμορφώθηκε σε 41%, ποσοστό που αυξάνεται σε 59% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

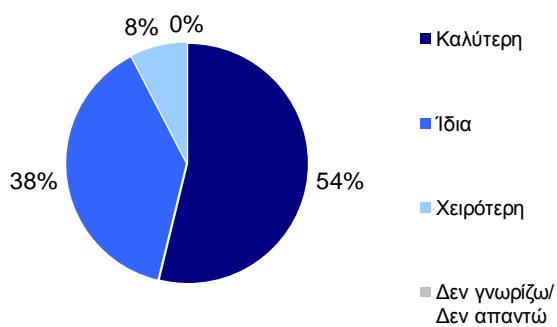
Δείκτης

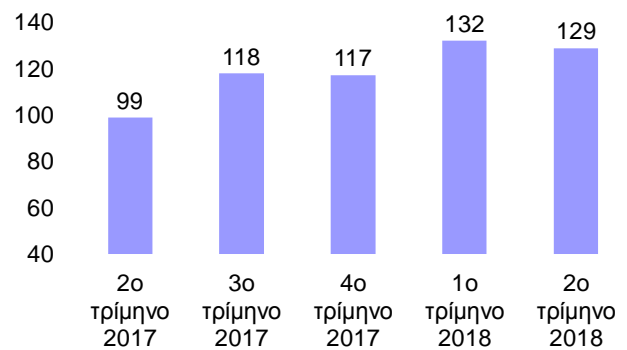
Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών σημείωσε πτωτική πορεία και ανήλθε στις 129 μονάδες έναντι 132 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους είναι καλύτερη σε σχέση με ένα έτος πριν διαμορφώθηκε σε 54%, ποσοστό που αυξάνεται σε 59% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων και 58% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών.

Η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της εταιρείας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

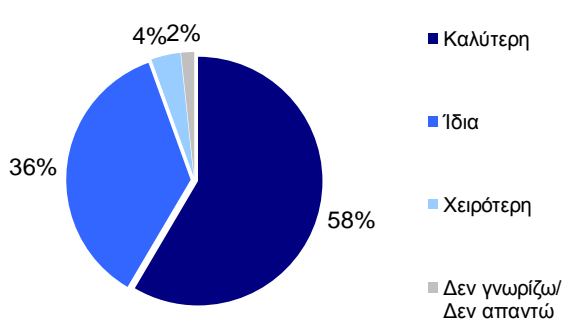
Δείκτης

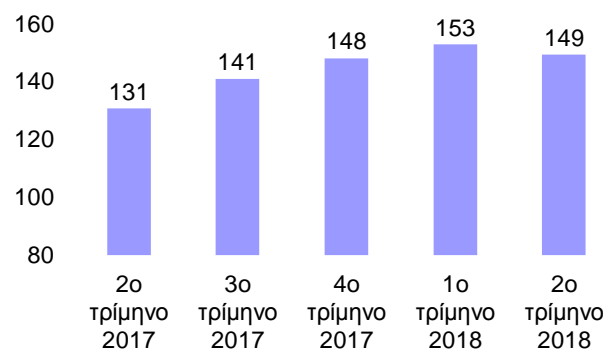
Ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος σημείωσε και αυτός πτώση στις 149 μονάδες έναντι 153 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που προσδοκεί βελτίωση στο επόμενο έτος ανήλθε σε 58%, ενώ πιο αισιόδοξοι εμφανίζονται οι CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων σε ποσοστό 68%.

Η εκτίμηση για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

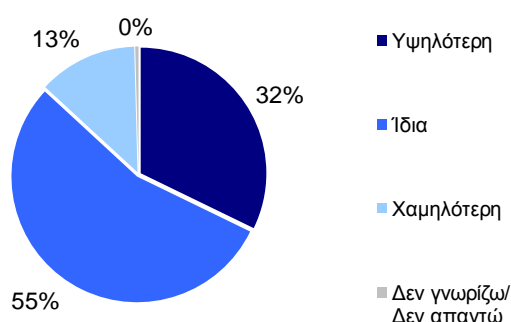
Δείκτης

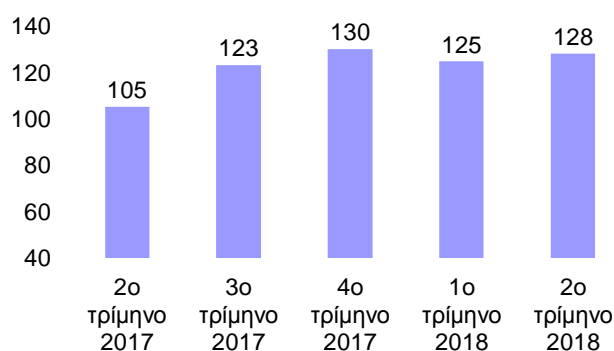
Αντίθετα με τους υπόλοιπους δείκτες, ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου παρουσίασε άνοδο στις 128 μονάδες έναντι 125 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι υψηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος διαμορφώθηκε σε 32%, ποσοστό που αυξάνεται σε 43% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Η τρέχουσα δαπάνη για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου της εταιρείας σε σχέση με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

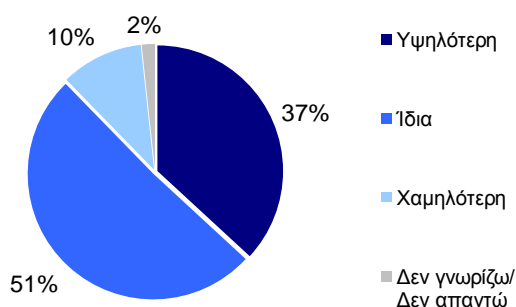
Δείκτης

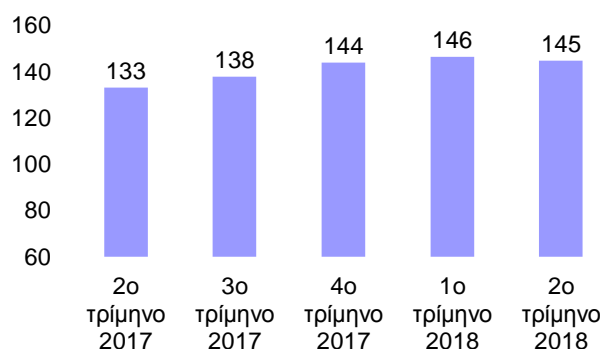
Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών σημείωσε οριακή πτώση και διαμορφώθηκε στις 145 μονάδες έναντι 146 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι οι επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις που διοικούν θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο, διαμορφώθηκε σε 37%, ποσοστό που αυξάνεται σε 41% για τους CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων.

Η εκτίμηση για την δαπάνη επενδύσεων παγίου κεφαλαίου της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

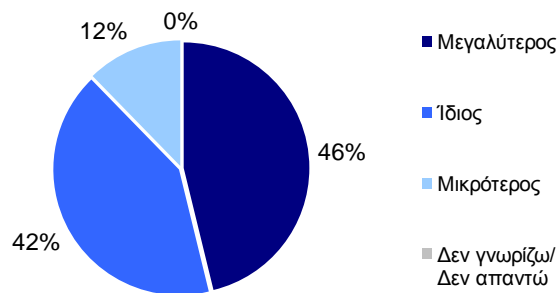
Δείκτης

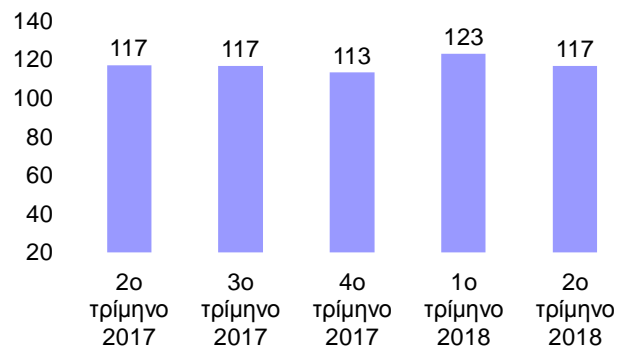
Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης μειώθηκε στις 117 μονάδες έναντι 123 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που διοικούν είναι μεγαλύτερος σε σύγκριση με ένα έτος πριν ανήλθε σε 46%, ποσοστό το οποίο στις εμπορικές επιχειρήσεις είναι αυξημένο σε 52%.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας συγκρινόμενος με 1 έτος πριν

Απαντήσεις (ποσοστά %)

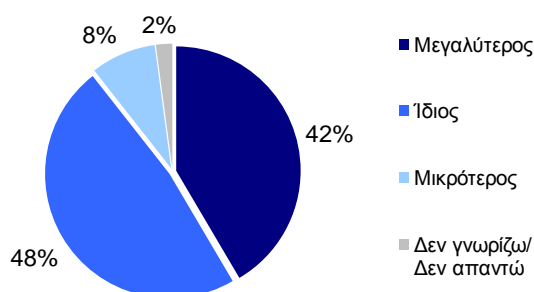
Δείκτης

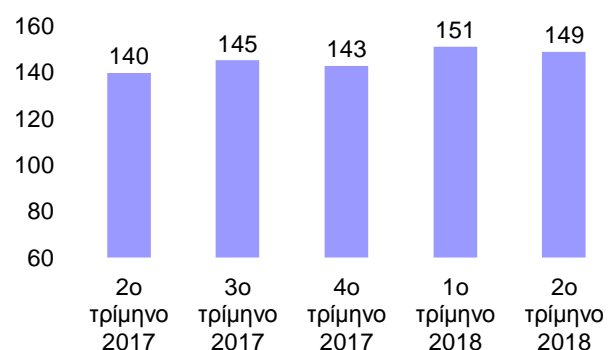
Ο δείκτης προσδοκίων απασχόλησης παρουσίασε πτώση στις 149 μονάδες έναντι 151 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το μερίδιο των CEOs που δηλώνουν ότι η απασχόληση στις εταιρείες που διοικούν θα είναι αυξημένη 1 έτος μετά διαμορφώθηκε σε 42%, ποσοστό που αυξάνεται σε 50% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων.

Ο αριθμός εργαζομένων της εταιρείας 1 έτος μετά

Απαντήσεις (ποσοστά %)

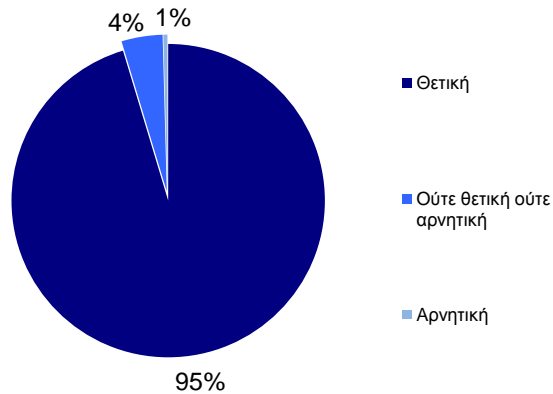

Δείκτης

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον

Ποια πιστεύετε ότι θα είναι η επίδραση στην οικονομία από μία μείωση στη φορολογία των επιχειρήσεων;

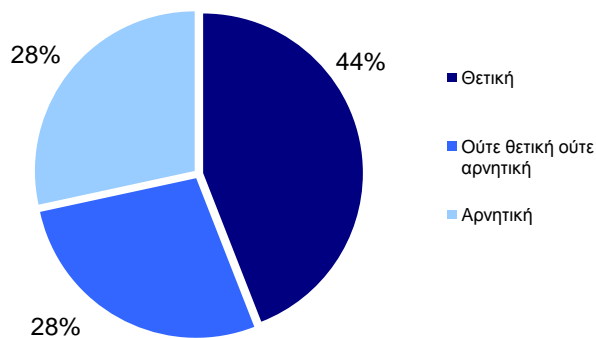
να εκφράσουν τη γνώμη τους για την επίδραση στην οικονομία από μια μείωση στη φορολογία των επιχειρήσεων.

Η συντριπτική πλειοψηφία των CEOs (95%) υποστηρίζουν ότι η επίδραση θα είναι θετική και μόνο το 1% εκφράζει αντίθετη άποψη, ενώ το 4% δεν έχει ούτε θετική ούτε αρνητική άποψη. Είναι αξιοσημείωτο ότι οι CEOs που διοικούν πολύ μεγάλες επιχειρήσεις δεν έχουν καμία αμφιβολία για τα αποτελέσματα της μείωσης των φόρων στις επιχειρήσεις και

σε ποσοστό 100% δηλώνουν ότι η επίδραση θα είναι θετική.

Οι CEOs ερωτήθηκαν επίσης για την επίδραση στην οικονομία από την προκήρυξη πρόωρων

Ποια θεωρείτε ότι θα είναι η επίδραση στην οικονομία από την προκήρυξη πρόωρων εκλογών;

εκλογών. Το 44% των CEOs πιστεύουν ότι θα έχει θετική επίδραση, ενώ οι υπόλοιποι είναι μοιρασμένοι εξίσου μεταξύ αυτών που πιστεύουν ότι θα έχει αρνητική επίδραση και αυτών που θεωρούν ότι οι πρόωρες εκλογές θα έχει ουδέτερη επίδραση στην οικονομία. Μεταξύ των CEOs παρατηρούνται διαφοροποιήσεις ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης, με τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων να υποστηρίζουν την

άποψη της θετικής επίδρασης σε ποσοστό 57%.